

Componistenportret Ig Henneman 75

zondag 12 september 2021

14:15 Orgelpark Amsterdam

Voor haar componistenportret heeft Henneman een dichter en tien musici uitgenodigd. Het is een mooie mix van verschillende achtergronden en leeftijden geworden. Een aantal van deze musici heeft zij in de loop van haar carrière al samenwerkend en componerend om zich heen verzameld. Henneman zelf op altviool, twee organisten, een strijkkwartet, dwarsfluit, cello, zangstem en klarinet/shakuhachi zullen op deze middag in verschillende bezettingen het werk van Henneman tot klinken brengen. Het programma omvat drie premieres, improvisaties, vroeger werk en gedichten.

Ab Baars (1955) klarinet, shakuhachi
 Anne La Berge (1955) fluiten
 Lidy Blijdorp cello (1986)
 Anneke Brassinga (1948) gedichten
 Ig Henneman (1945) composities, altviool
 Annelie Koning (1992) stem/zang
 Gerrie Meijers (1961) orgel
 Janneke van Prooijen (1974) viool
 Elisabeth Smalt (1964) altviool
 Alistair Sung (1987) cello
 Jellantsje de Vries (1986) viool
 Ansgar Wallenhorst (1967) orgel

1 'Bow Valley' (2007/16) voor fluiten met soundscape en improvisatie, in een bewerking plus shakuhachi, stem en orgel (c.12 min)

Anne La Berge fluiten, Ab Baars shakuhachi, Annelie Koning stem, Gerrie Meijers orgel

Bow Valley is geschreven in the Banff Centre gelegen in de Canadese Rocky Mountains, voor mijn favoriete improvisatie collega, fluitiste Anne La Berge. De geluiden zijn opgenomen in en rondom de Leighton Banff studio en dienen als soundtrack. De e mineur drieklank nam ineens een prominente plaats in tijdens het schrijfproces, het Verschuieren orgel zal dit voor deze gelegenheid life versterken. Ab Baars en Annelie Koning zullen improviseren bij de soundtrack.

2 'Outside the Rain has stopped' (2021) voor strijkkwartet (c.10 min) – première

Luna String Quartet: Janneke van Prooijen viool, Jellantsje de Vries viool, Elisabeth Smalt altviool, Alistair Sung cello

De intuïtieve, energieke, los gestructureerde flow van pianist/improvisator Cecil Taylor is een belangrijke inspiratiebron voor deze compositie. Eindeloze bijna uitputtende variaties veroorzaakt door materiaal dat ik als improvisator veel gebruik. De losse snaren zijn een essentiële kleur in de hele compositie. Het Luna String Quartet was een geweldige sparring partner bij het ontwikkelen van het materiaal. De titel is een zin die bij me bleef uit 'The history of love' de roman van Nicole Krauss.

3 Anneke Brassinga leest drie gedichten van Ingeborg Bachmann in nederlandse vertaling

Het is 2007 ik lees een prachtig gedicht in de Groene Amsterdammer geschreven door Anneke Brassinga, op de foto heeft zij een door Eiske Henneman ontworpen jasje aan. Mijn zus was een jaar eerder overleden. Het gedicht met de foto van de dichter heeft mij een tijd lang vanaf de muur aangekeken en getroost. Jaren later leerde ik Anneke kennen door een samenwerking. Ze werd een collega in de kunst en zeer dierbare vriendin. We bleken de liefde voor Ingeborg Bachmann te delen.

4 'Hinter der Wand' en 'Strömung' (1994) voor mezzo-sopraan, cello en accordeon (c. 10 min) op gedichten van Ingeborg Bachmann

Annelie Koning zang, Lidy Blijdorp cello, Gerrie Meijers orgel

Oorspronkelijk geschreven voor het trio Le Cheval: Marjanne Kweksilber, Taco Kooistra en Miny Dekkers. De compositie is opgedragen aan mijn moeder Gré Henneman Witteveen (1908-1993). Voor deze uitvoering wordt de accordeon vervangen door het Molzerorgel bespeeld door Gerrie Meijers.

5 **Orgelthema (2008) ter improvisatie** (c. 9 min)

Ansgar Wallenhorst orgel

Dit thema is een van de drie thema's die ik heb geschreven voor de laatste ronde van het 47e Internationale Orgel Improvisatieconcours te Haarlem. Door deze opdracht mocht ik zelf op het beroemde Müller orgel in de grote St. Bavo spelen. Een indrukwekkende ervaring om de akoestiek van de kerk te ervaren door eenvoudigweg een vinger op een toets te laten vallen of een voet op een pedaal, om de kracht van dit kleurrijke 'orkest' te voelen; ronduit overweldigend. Tijdens het concours hoorde ik mijn geselecteerde thema gespeeld door vier finalisten. Sommige van de organisten probeerden zo snel mogelijk naar bekend terrein te manoeuvreren, anderen lieten zich werkelijk leiden door de aspecten die het thema te bieden had. Dat was fascinerend om mee te maken. De fenominale Duitse improvisator Ansgar Wallenhorst die ik recent ontdekte, heb ik gevraagd om op een 2008 thema van mij te improviseren.

6 **'Solo Song for cello –As if –' (2019) op een gedicht van Emily Dickinson** (duur c. 11 min) – première

Lidy Blijdorp cello

Deze solo is de laatste in een serie van vijf solo-composities, allen geïnspireerd op een gedicht. Schrijver Bas van Putten zegt hierover: 'Ig Henneman vond een derde weg die de precisie van het kunstlied herenigt met de directheid van een jamsessie. Haar Solo Songs voor fagot, basklarinet, viool, altviool en cello beschrijven een semi-geïmproviseerde weg naar het lied vanuit het instrumentale. De instrumentalist blijft er speler tot het kantelpunt waar een tekst antwoord wordt op vragen die de noten tastend, zoekend, dansend, grommend, jankend stelden. Dan begint hij/zij puttend uit die opgehoopte energie te zingen met een drang die zo sterk is geworden dat hij zich moet uitspreken. Op dat beslissende moment geven de woorden van Ingeborg Bachmann, Anneke Brassinga, Emily Dickinson, Sarah Lawson en Nanao Sakaki magisch dubbelzinnig eerste hulp'. Cd 'Solo Songs for Instruments' (Wig 31, 2020)

7 **'Galina U' (2001) met improvisatie, in een bewerking** (duur c.9 min)

Ab Baars klarinet, Ig Henneman altviool, Anne la Berge fluiten, Ansgar Wallenhorst orgel

Galina U is een ode aan de Russische componiste Galina Oestvol'skaya wier werk ik leerde kennen in 1989. Een zeldzame ontmoeting met een verwante ziel. Gefascineerd door de directheid en de extremen van haar strenge structuren heb ik vanaf dat moment mijn weg met meer vertrouwen vervolgd. De compositie is geschreven voor het improviserende Canadees/Nederlandse Queen Mab Trio (pno, bascl, altv) waar ik sinds 2002 deel van uitmaak. We hebben dit stuk veel gespeeld. Galina U is op cd verschenen: 'See Saw' (Wig 11, 2005), en op 'Galina U' (Wig 18, 2010).

8 **Anneke Brassinga leest drie van haar gedichten: 'Heen', 'Kairos II' en 'Orgelend -een improvisatie voor ih'. Duo Baars Henneman speelt een korte improvisatie tussen de gedichten.**

November 2020 kwam ik regelrecht uit het Orgelpark aan een dinertafel terecht na uren met Gerrie Meijers aan mijn orgelcompositie gewerkt te hebben. Totaal in de ban van het orgel vertelde ik, uitgebreid, in geuren en kleuren. Dichter Anneke Brassinga was ook te gast. Er werd verrukkelijke vis uit Urk geserveerd. Deze gebeurtenis resulteerde in een cadeau voor mijn 75e verjaardag het gedicht 'Orgelend -een improvisatie voor ih' dat speciaal voor deze gelegenheid in een bibliofiele uitgave zal verschijnen ontworpen door Francesca Patella. Ab Baars en ik hebben in de loop van de jaren veel met Brassinga op podia gestaan. Voor dit portret wilde ik ook daar een glimp van laten horen.

9 **'February's Turn' (2020) voor orgelsolo** (duur c. 16 min) – première

Gerrie Meijers op het Verschuieren orgel

Als componist werk ik graag samen met de musici, de experts op hun instrument. Het Orgelpark is een oase van creativiteit in een wereld waarin kunst in de zijlijn wordt geduwd en alleen van waarde lijkt te zijn als het een groot publiek en geld opbrengt. Op deze plek is bijna alles mogelijk. Toen ik een opdracht voor deze orgel solo kreeg naar aanleiding van mijn componistenportret maakte ik kennis met organiste Gerrie Meijers. Een intense samenwerking volgde. We konden uren in het Orgelpark op het Verschuieren orgel (een Cavaille-Coll type) spelen om het materiaal dat ik in mijn hoofd had te ontwikkelen. In dit geval moest ik bijzonder veel leren om te begrijpen wat een orgel is, wat het wel en wat het niet kan. Wat een genot, Gerrie Meijers op het Verschuieren orgel met 'February's Turn'. De titel die ik uiteindelijk heb gekozen is ontleend aan een abstract expressionistisch schilderij van de Amerikaanse Helen Frankenthaler. 'February's Turn' is in februari opgenomen in het Orgelpark, en zal met ander orgelmateriaal van dit programma op vinyl verschijnen, uitgebracht door het label Wig.

Met dank aan alle musici, aan Anneke Brassinga, Francesca Patella, Ab Baars, aan het Orgelpark, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Stichting Wig

Ig Henneman 12 augustus 2021

Ab Baars (1955) tenorsax, klarinet, shakuhachi

In recensies wordt de muziek van Baars getypeerd als vrolijk koppig, maar zeker aansprekend en even kleurrijk als verbazingwekkend. Het belichaamt het beste dat typisch Nederlandse geïmproviseerde muziek te bieden heeft. Hoewel hij weinig herkenbare vormen of doorlopende ritmes gebruikt, blijft de muziek pakkend omdat ze tot de essentie is teruggebracht en helder wordt gepresenteerd.

Ab leidt een aantal groepen en speelt sinds de tachtiger jaren in de Instant Composers Pool van Misha Mengelberg. Hij speelt veelvuldig in binnen- en buitenland. En maakte een aantal goed ontvangen cd's: als solist, met zijn Ab Baars Trio, zijn trio Fish-Scale Sunrise, met het duo Baars-Buis, met het langlopende Duo Baars Henneman en als side man in een aantal groepen. Sinds 2005 heeft Baars de Japanse bamboefluit de shakuhachi aan zijn instrumentarium toegevoegd en zich door specialisten laten begeleiden in het leren bespelen ervan. Recent begon hij de groep Baars' Crooners.
www.stichtingwig.com

Anne La Berge (1955) fluiten

Haar muziek verzamelt de elementen waarop haar reputatie is gebaseerd: woeste en verreikende virtuositeit, microtonale texturen en melodieën, en haar unieke scala aan percussieve fluittechnieken, dit alles gecombineerd met interactieve elektronische verwerking en tekst.

... La Berge is a precursor of some of the important things contemporary composition has now come to mean. The Wire
Ze treedt regelmatig op als soliste, met het ensemble MAZE en met haar man David Dramm componist/gitarist. Ze is een van de oprichters van Splendor Amsterdam, een collectief van muzikanten die een oud badhuis in Amsterdam hebben omgetoverd tot een cultureel mekka, waar ze haar eigen projecten repeteert en kleinschalige concerten deelt met internationale gasten. In 1999 richtte ze samen met Steve Heather en Cor Fuhler Kraakgeluiden op, een improvisatieserie in Amsterdam, waarin ze combinaties van akoestische en elektronische instrumenten verkent met behulp van realtime interactieve performance-systemen. Ze werkt regelmatig als improvisatie- en live elektronica-coach wereldwijd in het kader van residenties en privécoaching.
<https://annelaberge.com>

Lidy Blijdorp (1986) cello

Lidy Blijdorp is een jonge celliste met een enorme vertelkracht. Op de Amsterdamse Cellobiënnale werd zij geprezen vanwege haar 'onthutsende muzikaliteit'. In Parijs behaalde ze haar master met de hoogste onderscheiding (1ère Prix avec Félicitations, 2011). Onlangs speelde Lidy haar Artiësten Diploma recital aan de prestigieuze Chapelle Musicale Reine Elisabeth, waar ze studeerde bij Gary Hoffman. Twee cellostukken zijn aan haar opgedragen: de Australische componiste Kate Moore schreef 'Lidy's Piece' voor haar (Herz Cycle) en de Nederlandse componiste Ig Henneman schreef 'Solo Song for cello – As If' (2019). Lidy treedt op op festivals en geeft vele recitals in Europa. Sinds 2016 bespeelt ze de prachtige Italiaanse cello van Anner Bijlsma. Lidy Blijdorp heeft gestudeerd bij Monique Bartels (Koninklijk Conservatorium, Den Haag), Michel Strauss (Conservatoire National Supérieure de Paris) en Gary Hoffman (Chapelle Elisabeth). Daarnaast volgde ze lessen bij Anner Bylsma en Dmitri Ferchtman en Richard Aaron (Michigan University). Haar debuut CD 'Journeys' (Rubicon, 2020) werd alom geprezen.
www.lidyblijdorp.com

Anneke Brassinga (1948) dichter, prozaïst, essayist en literair vertaler

De belangrijkste prijzen die haar ten deel vielen zijn de Constantijn Huygens-prijs (2008) en de P.C.Hoof-prijs (2015) voor haar poëtisch oeuvre.

De kern van Brassinga's werk bestaat volgens criticus Piet Gerbrandy uit 'vechtlust, geestige dwarsheid en grondeloze melancholie'. Zij raakt in haar poëzie, aldus de typering van criticus Paul Demets, 'allerlei onheil aan dat met de vergankelijkheid gemeoid is, maar bij haar krijgt dat een soort dragelijke lichtheid. Muziek heeft een belangrijke plaats in haar oeuvre: een samenwerking met harmoniumspeler Dirk Luymes onder de titel 'KV 533, andante', met pianist David Kuyken 'Adagio Hammerklavier', met Ab Baars werkte ze aan tekst en voordracht van het project 'Invisible Blow'. En het Duo Baars Henneman is een, tot wederzijds genoegen, beproefde aanjager bij haar voordrachten.

Brassinga's poëzie en haar essays verschijnen bij uitgeverij De Bezige Bij, de recentste bundel, 'Verborgene tuinen' dateert van 2019.

Ig Henneman (1945) componist

...Wat Henneman maakt is met geen pen te beschrijven. Dwars, dissonant, steeds van gedaante veranderend. ... Het is muziek zonder thuisbasis. ... Dit is verzetsmuziek. Je hoort wat erin meeklinkt: contramine, nieuwsgierigheid, een gezonde avant-gardentaliteit die anno nu tegen alle schoonheidsregels in toevallig ook eens balsem voor de ziel is. –Bas van Putten De Groene Amsterdammer.

Na een start als klassiek altvioliste in diverse orkesten en in het ASKO, is ze medeoprichter van de vrouwenpopgroep FC Gerania waarin ze gaat componeren. Ze interesseert zich steeds meer voor improvisatie en zoekt aansluiting bij trompettist-pianist-componist Nedly Elstak. Vervolgens gaat ze groepen leiden onder haar eigen naam, zoals een kwintet, tentet, strijkkwartet en een sextet. Hiervoor schrijft ze al het repertoire. Met deze groepen maakt ze uitgebreide tournees door binnen- en buitenland. Ze runt het platenlabel Wig samen met rietblazer Ab Baars met wie ze ook het langlopende Duo Baars Henneman heeft, en werkt met diverse ad hoc-improvisatiegroepen. Naast haar werk als bandleider-improvisator heeft Henneman een internationale carrière als componist in de wereld van de eigentijdse muziek. Ze ontvangt vele compositieopdrachten voor zowel solisten als voor orkesten en ensembles. Deze muziek wordt sinds 1987 bij Donemus uitgegeven. Veel werk van haar is uitgekomen op CD.
www.stichtingwig.com

Annelie Koning (1992) vocalist

Voor vocalist/componist Annelie Koning zijn woorden essentieel als middel om klank te maken en om verhalen te vertellen. Improvisatie is vaak het uitgangspunt van waaruit ze werkt. Onlangs vormde ze het trio BLIK met akoestische bas en drums, te bewonderen op de Gaudeamus Muziekweek. Ze schrijft veel eigen teksten maar gebruikt ook regelmatig woorden van anderen zoals Brederode en Bukowsky. Samen met haar zussen richtte ze in 2018 collectief King Sisters op. Ze toerden door Nederland en Engeland en zullen binnenkort op festivals te zien zijn zoals November Music. In 2020 maakte Annelie deel uit van het programma 'Phonetic Stories' van Asko|Schönberg en De Tekstmederij en ontwikkelde ze in samenwerking de compositie 'Toch Nog Gelukkig'. Recent begon ze te werken met Daan Leever, voor het maken van beats en het schrijven van Nederlandstalige rapmuziek onder de naam Lilly King. Daarnaast ontwikkelde Koning zich als solo stem-improvisator veelal in combinatie met andere disciplines.
www.anneliekoning.com

Gerrie Meijers (1961), organist en pianist

Gerrie Meijers concerteert in binnen- en buitenland en is zeer actief als begeleidster met een uitgesproken voorkeur voor het vocale genre in de breedste zin van het woord.

Ze won prijzen op internationale orgelconcoursen en maakte diverse radio- en cd-opnamen waaronder de Goldberg-Variationen van Bach op orgel en de Symphonie-Passion van Dupré in de OLV-kathedraal van Antwerpen.

Bijzondere producties waar ze haar medewerking aan verleende waren onder andere het muziektheaterprogramma Liefde op de Schop met de alt Cecile Roovers en filmmaakster Verele Vorstman, de dansvoorstelling Pulse in het Orgelpark op muziek van Ligeti, de première van het Fukushima requiem van Zsigmond Szathmáry tijdens het Internationaal Orgelfestival Haarlem, het piano minimal music concert Landscape in sound, en de muziekvoorstelling Luther en de Psalm 151 van Boudewijn Tarenskeen voor Cappella Amsterdam en orgel. Recent speelde ze op het Orgelfestival 2021 'Dreaming like Messiaen' in de Grote of St. Bavokerk te Haarlem met visuals van Marcel Wierckx.

Janneke van Prooijen (1974) viool

studeerde bij Jaring Walta en Ilya Grubert en volgde masterclasses bij Herman Krebbers, Pavel Vernikov, Neli Schkolnikova en Johannes Leertouwer. Kamermuzieklessen volgde Janneke bij Istvan Párkányi. Voor haar examen uitvoerend musicus ontving zij het Stipendium van de Vrienden van het Rotterdams Conservatorium. Haar muzikale belangstelling reikt van hedendaagse muziek via romantische en klassieke hoogten tot jazz-, pop- en zigeuner- en geïmproviseerde muziek. Ze werkte met vele internationale en nationale componisten: György Kurtág, Sofia Goebaidolina, Kunsu Shim, Gerhard Staebler, Frank Denyer, als ook Merijn Bisschops, Morris Kliphuis, Froukje Verhagen, Willem Boogman, Arnold Marinissen, Piet-Jan van Rossum, en stond op het podium met zigeunerviolisten Roby Lakatos en Gregor Serban.

Janneke van Prooijen is een hartstochtelijk kamermusicus: eerste violiste van The Atlantic Pianotrio, Prisma Strijktrio en het Luna String Quartet, en ze maakt deel uit van het Tim Kliphuis sextet. Daarnaast is ze regelmatig gast bij het Matangi kwartet, het Doelen kwartet en het Doelen Ensemble. Ook als solist is Janneke veelgevraagd.

www.jannekevanprooijen.nl

Elisabeth Smalt (1964) altviool

speelt in het Belgische Oxalys Ensemble, in het Prisma Strijktrio, het Luna String Quartet, en leidt het Scordatura Ensemble. Ze werkt samen met harmonium speler Dirk Luijmes in Harmonie der sferen. Een aantal componisten hebben solo stukken voor haar geschreven. Ig Henneman schreef voor haar 'Solo Song for viola -Ten Lines' (2016)

They say: 'Elisabeth Smalt's bronzed viola tones are a true delight...' Maria Nockin, Fanfare. 'Elisabeth Smalt gives a hugely impressive performance of utter conviction [...] Smalt plays with immense subtlety and control... David Kettle, The Strad. 'Willing to play the frustrating 'my favorites' game, I'd go with Elisabeth Smalt's heartbroken phrasing in Music For Viola...' Massimo Ricci, Touching Extremes (blog). 'On a darkened stage, the exceptional Elisabeth Smalt moved to six different music stands...' Los Angeles Times. 'The flighty viola part is superbly rendered by Elisabeth Smalt' Colin Clarke, Tempo Magazine. 'The playing of Elisabeth Smalt is perfection itself.' Paul Corfield Godfrey, MusicWeb International.

www.elisabethsmalt.nl

Alistair Sung (1987) cello

is een klassiek geschoold cellist met interesse in het verbinden van het oude met het nieuwe. Als lid van het Cello Octet Amsterdam en s t a r g a z e heeft hij opgetreden in grote concertzalen en op festivals in Europa en de Verenigde Staten. Alistair ontwikkelt ook soloprojecten en gaat samenwerkingen aan met gelijkgestemden op zoek naar nieuwe benadering van het uitvoeren van klassiek repertoire.

Alistair begon met musiceren in Sydney, Australië bij Marcus Hartstein en David Pereira. Hij voltooide zijn Bachelor Muziek (honours I) en Bachelor Arts (filosofie) aan de Universiteit van New South Wales in 2010, studeerde in Zweden bij Mats Rondin aan het Malmö Musikhögskolan, voordat hij een masteropleiding aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij Larissa Groeneveld voltooide. Naast de kamermuziek richt Alistair zich de laatste jaren op het verkennen van nieuw werk voor solo cello en elektronica.

<https://alistairsung.com>

Jellantsje de Vries (1986) viool

is een van de meest veelzijdige Nederlandse violisten van haar generatie. Haar affiniteit met theater, dans en beeldende kunst heeft geleid tot samenwerkingen met verschillende choreografen, regisseurs en andere kunstenaars, wat heeft geresulteerd in vele unieke, boeiende en veelgeprezen voorstellingen. Zij behaalde in 2012 haar masterdiploma cum laude aan het Conservatorium van Amsterdam, waar ze studeerde bij Vera Beths.

Jellantsje is een actief kamermusicus en solist. Ze voerde solo- en kamermuziekwerken uit met het Asko | Schönberg Ensemble, Looptail, Insomnio en het Doelen Ensemble, en werkte samen met dirigenten als Etienne Siebens, Arie van Beek, Bas Wiegers en Reinbert de Leeuw. Ze heeft vele wereldpremières gegeven van werken van in Nederland gevestigde componisten, waaronder Klaas de Vries, Jan van de Putte, Kate Moore, Rob Zuidam, Christina Oorebeek en Louis Andriessen. In 2017 organiseerde Jellantsje 'Razende Stilstand', een geënceneerd concert met muziek van Jan van de Putte en Klaas de Vries, gechoreografeerd door Kenzo Kusuda en begeleid door een zelfgemaakte animatiefilm.

<https://jellantsje.com>

Ansgar Wallenhorst (1967) organist

is sinds 1998 artistiek leider van de Orgelwelten Ratingen en cantor bij St. Peter en Paul in Ratingen. Als concertorganist toerde de winnaar van de Grand Prix van het 43e Internationale Improvisatieconcours in Haarlem door meer dan 20 landen in Europa, Azië, Noord-Amerika en Australië. Hij verdiepte zich verder in de kunst van het improviseren door te studeren bij Thierry Escaich, in de klas van Olivier Latry in Parijs, en in Zürich in de masterclasses van Jean Guillou.

Als kerkmuziekcentrum in het hart van het Rijn-Ruhr-cultuurgebied heeft de Orgelwelten Ratingen naam gemaakt door subsidies, composities in opdracht en nieuwe formats. In 2012 werd in Ratingen het prototype van een innovatieve netwerkondersteunde orgelbesturingstechnologie gerealiseerd, die de rol van geluidsontwerper voor de organist opent en het orgelspel een vloeiende beweging van nieuwe artistieke mogelijkheden biedt. Recent werkte Ansgar Wallenhorst als improvisator mee met het Projekt 'BTHVN 2020 - Beethoven reloaded' bij de lichtinstallatie 'Prometheus' van Katarina Veldhues und Gottfried Schumacher in Siegburg.

www.ansgar-wallenhorst.de